Ügyiratszám: 803/P/2007-3.

Szendi Gábor

elnök részére

Esztergomi Környezetkultúra Egyesület

2500 Esztergom

Bajcsy-Zsilinszky u. 4.

Tisztelt Elnök Úr!

Az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület (a továbbiakban: Egyesület) azért fordult hozzám, mert a Nyergesújfalun építendő cementgyár környezeti hatástanulmányát szeretnék megismerni, azonban az Észak-dunántúli Környezet-, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban: Felügyelőség) az 1200 oldalas tanulmányt csak 100 Ft/oldal illeték ellenében bocsátja rendelkezésre. A Felügyelőség levele szerint a dokumentáció további példányai és elektronikus változata nem áll a rendelkezésükre, továbbá az iratanyag hozzáférhető az érintett polgármesteri hivataloknál és a Holcim Zrt.-nél mint környezethasználónál is. Az Egyesület az adatkérést az ügyféli jogállására, a közérdekű adatok nyilvánosságára és a környezetvédelmi törvényre hivatkozással nyújtotta be, hivatkozva arra is, hogy kiemelten közhasznú szervezetként tevékenykedik. A Holcim Zrt. a hatástanulmányt elektronikus formában sem a Felügyelőségnek, sem az Egyesületnek nem kívánja rendelkezésre bocsátani.

Az ügyben kialakított állásfoglalásom az alábbi:

A környezeti információk nyilvánosságát a jog több szempontból is biztosítja: a megismerhetőségről mind a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.), mind a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.), mind a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. (a továbbiakban: Kvtv.) rendelkezik. Az eljárási szabályok – beleértve a másolatkészítés és annak költségére vonatkozó szabályokat is – különbözőek attól függően, hogy az adatkérő mely jogával kíván élni. Az adatkérő szabadon dönthet a jogérvényesítési lehetőségek közül, akár úgy is, hogy a kisebb költséggel járó eljárást választja, vagy úgy, hogy mindegyik lehetőségével él. Az adatkérőnek joga van ahhoz is, hogy nagy mennyiségű dokumentumba betekintsen vagy ezekről másolatot kérjen.

A vonatkozó főbb szabályok a Ket.-ben:

Az ügyfél betekinthet az eljárás során keletkezett iratba, arról másolatot, kivonatot készíthet vagy másolatot kérhet [Ket. 68. § (1) bekezdés].

A Ket. 153. §-a határozza meg az eljárási költségeket, ezek: az eljárási illeték, az igazgatási szolgáltatási díj, valamint az egyéb eljárási költségek. Az ügyfél iratbetekintési jogának gyakorlásával kapcsolatos költség (pl. másolás) az egyéb eljárási költségek közé tartozik. Az egyéb eljárási költség vonatkozásában a hatóság köteles költségkímélő módon és a célszerűség figyelembe vételével eljárni. Ezen elv megsértésével okozott költséget az azt okozó szerv vagy személy viseli (Ket. 155. §).

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. 28. §-a illetve IV. melléklete rögzíti, hogy államigazgatási eljárási cselekményért illetéket kell fizetni, mely magyar nyelvű másolat készítése esetén oldalanként 100 Ft. E törvény azonban teljes személyes illetékmentességben részesíti – többek között – a társadalmi szervezetet, a köztestületet, a

közhasznú társaságot, feltéve, hogy írásban nyilatkozik arról, hogy társasági adó fizetésére, költségvetési befizetésre nem kötelezett.

Tehát amennyiben egy ügyfélnek minősülő szerv ügyfélként iratbetekintési jogosítványával kíván élni, akkor az iratmásolatokért a fenti illetéket kell fizetnie, kivéve, ha illetékmentességben részesül. Az adatkezelő szervnek kötelessége elősegíteni, hogy az ügyfélnek a lehető legkevesebb költséget okozzon az iratbetekintés (Ket. 155. §). A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről szóló 2001. évi LXXXI. törvény 8. pontja kimondja, hogy a hatóságoknak ismertetniük kell, hogy milyen körülmények között adhatnak díjcsökkentést vagy mentességet.

A Kvtv. vonatkozó főbb szabályai:

A környezeti információk közérdekű adatok, melyeket mindenkinek joga van megismerni. Az állami szervek feladatkörükben kötelesek igény esetén a környezeti információt hozzáférhetővé tenni. (Kvtv. 12. §) A környezet állapotára, igénybe vételére és használatára vonatkozó adatok a közérdekű adatokra vonatkozó jogszabályok szerint kezelendők. (Kvtv. 51. §) A környezeti hatásvizsgálat eredményeit a kérelmezőnek környezeti hatástanulmányban kell bemutatnia. (Kvtv. 69. §) A hatásvizsgálat részletes szabályozását a környezeti hatásvizsgálati eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet tartalmazza. E rendelet 7. §-a szerint a kérelmet illetve a hatástanulmányt 8 nyomtatott példányban kell benyújtani, és elektronikus adathordozón is benyújtható.

A környezethasználónak is tájékoztatási kötelezettsége van a tevékenységével kapcsolatos környezeti adatokról (Kvtv. 12. § (9), a törvény azonban nem határozza meg ennek eljárási szabályait, módját.

Az Avtv. vonatkozó főbb szabályai:

A közérdekű adatok megismeréséhez való jog, más szóval az információszabadság joga alkotmányos alapjogunk [Alkotmány 61. § (1) bekezdés]. Az Avtv. bárki számára lehetővé teszi nyilvánosnak minősülő közérdekű adat megismerését, és ehhez nem kell semmiféle jogot, érdeket, célt igazolni, és nem releváns az adatkérés mögöttes szándéka sem [Avtv. 20. § (1)]. Ennek eljárási szabályait az Avtv. 20. §-a rögzíti, és előírja a közérdekű adat megismerése iránti igény (nem kérelem) teljesítését. E rendelkezés - továbbá az Alkotmánybíróság gyakorlata is - egyértelművé teszi, hogy az adatok megismerésének joga nem értelmezhető pusztán betekintési jogként szűkítően, hanem beleértendő a másolatkérés joga is. Tehát a környezeti adatokat tartalmazó dokumentumokról is bárki kérhet másolatot, tekintet nélkül arra, hogy jogszabályok előírják bizonyos adatkör kifejezett közzétételét vagy pl. közmeghallgatás tartását is. Az Avtv. azonban elismeri a közfeladatot ellátó szerv jogát is a másolatkészítés költségének megtérítésére. Költségtérítés kizárólag a másolatkészítéssel kapcsolatban ténylegesen felmerült költség mértékéig kérhető [Avtv. 20. § (3) bekezdés]. Ez azt jelenti, hogy közérdekű adatot tartalmazó dokumentumról készített másolatért díj nem, csupán költségtérítésként maximum az önköltség, az anyagköltség kérhető, amint erre a 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet 8. §-ának (16) bekezdése és az Avtv. indokolása is utal. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. hatálya nem terjed ki a közérdekű adatigénylés eljárására, ugyanis a közérdekű adatigénylés eljárása sem közigazgatási, sem bírósági eljárásnak nem tekinthető, hanem egy külön eljárásfajta - a közérdekű adatok megismerésének biztosítása pedig nem egy vállalt szolgáltatás, hanem a közfeladatot ellátó szerv törvényben előírt kötelezettsége, kötelezően ellátandó feladata egy alkotmányos jog érvényesíthetősége érdekében.

A fentiek szerint tehát elmondható, hogy az adatkezelő akkor jár el a jogszabályoknak megfelelően, méltányosan és a jogérvényesítést elősegítő módon, ha tájékoztatja az adatigénylőt a rendelkezésére álló jogi lehetőségekről és ezek költség-kihatásáról. Az adatkérő jogában áll eldönteni, hogy ügyfélként iratbetekintési jogát gyakorolja vagy közérdekű adatként kívánja megismerni az információkat. Amennyiben az adott irat, adat több adatkezelő kezelésében, birtokában van, akkor valamennyi adatkezelő szervhez benyújtható adatigénylés, illetve az adatigénylő választhat, hogy melyik szervnél kezdeményezi az

adatigénylést. Az adatkérés teljesítése nem utasítható el arra való hivatkozással, hogy az információk más szervnél is beszerezhetők, vagy amiatt, hogy a másolatkészítés nagy munkaterhet jelent.

Javasolom, hogy az Esztergomi Környezetkultúra Egyesület pontosítsa a Felügyelőségnek küldött adatkérését, és jelölje meg, hogy ügyfélként □ az illetékmentességhez szükséges nyilatkozat megtételével □ kéri a másolatok megküldését, vagy pedig közérdekű adatigénylési eljárásban. Amennyiben az adatigénylés teljesítése ingyenesen vagy legfeljebb a másolási költségig terjedően továbbra is akadályba ütközik, kérem jelezzék.

Állásfoglalásomat a Felügyelőségnek is megküldöm azzal, hogy vizsgálja felül adatkezelési eljárását és a hivatkozott jogszabályok alapján teljesítse az adatkérést, valamint küldje meg részemre közérdekű adatigénylési szabályzatát [Avtv. 20. § (8)] a Felügyelőség általános adatkezelési gyakorlata áttekintése érdekében.

Tájékoztatom továbbá arról, hogy megfontolom a Kvtv. módosításának az illetékes miniszternél való kezdeményezését annak érdekében, hogy □ abban az esetben, ha a környezeti hatástanulmány egésze vagy egy része elektronikus adathordozón készült □ e vonatkozásban a környezethasználóknak ne csak tájékoztatási, hanem elektronikus közzétételi kötelezettségük is legyen, illetve ne csak lehetőség, hanem kötelezettség legyen a hatástanulmány szöveges részének elektronikus adathordozón való benyújtása az eljáró hatóság felé.

Budapest, 2007. május 8.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila